

Bruksela, dnia 8.5.2015 r.
COM(2015) 206 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Sprawozdanie w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.

1. WPROWADZENIE

Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. były pierwszymi od wejścia w życie Traktatu z Lizbony i zasadniczo różniły się od poprzednich. Po raz pierwszy wynik wyborów miał bezpośredni wpływ na powołanie przewodniczącego Komisji. Europejskie stronnictwa polityczne po raz pierwszy mianowały kandydatów na przewodniczącego Komisji. Kandydat, któremu udało się uzyskać większość w nowym Parlamencie Europejskim, został przewodniczącym Komisji. Rada Europejska mianowała kandydata partii, której przysługuje najwięcej miejsc w Parlamencie Europejskim. Kandydat ten został następnie wybrany na przewodniczącego Komisji przez Parlament Europejski.

Niniejsze sprawozdanie zawiera przegląd wyborów w 2014 r., w tym środków podjętych w celu wzmocnienia ich przejrzystości, demokratycznego przebiegu oraz wymiaru europejskiego. Oceniono w nim poziom wiedzy obywateli o wyborach i związanych z nimi prawach, działania podjęte w tym zakresie przez państwa członkowskie i instytucje UE oraz frekwencję. Przeanalizowano również realizację praw wyborczych obywateli Unii.

Sprawozdanie opiera się na niedawnym badaniu Eurobarometru i na innych badaniach, na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie w odpowiedzi na kwestionariusze Komisji oraz na zatwierdzonym przez Komisję badaniu,¹ w którym zgromadzono i przeanalizowano dane jakościowe i ilościowe, w tym przez rozmowy z europejskimi partiami politycznymi, organami krajowymi, mediami i innymi zainteresowanymi stronami.

Wybory w 2014 r. ograniczyły stały spadek frekwencji obserwowany od pierwszych bezpośrednich wyborów europejskich w 1979 r. Stworzyły podstawy dla przyszłych wyborów europejskich i ustanowiły wyraźny związek między wynikami wyborów do Parlamentu Europejskiego i wyborem przewodniczącego Komisji. Ustanowiono ważny precedens dla wyborów w 2019 r. oraz późniejszych. Stworzono również europejskie forum debaty politycznej.

2. PRZEJRZYSTA PROCEDURA WYBORÓW

2.1. BEZPOŚREDNI ZWIĄZEK MIĘDZY GŁOSOWANIEM OBYWATELI I WYBOREM PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI.

Traktat z Lizbony ustanowił nowy porządek konstytucyjny Unii Europejskiej. Na jego mocy Parlament Europejski ma prawo wyboru zaproponowanego przez Radę Europejską kandydata na stanowisko przewodniczącego Komisji, uwzględniając wyniki wyborów europejskich. W świetle nowej sytuacji dnia 12 marca 2013 r. Komisja wydała zalecenie dotyczące usprawnienia demokratycznego i skutecznego przeprowadzania wyborów do Parlamentu Europejskiego². Wzywało ono europejskie partie polityczne do mianowania kandydatów na stanowisko przewodniczącego Komisji w oparciu o Traktat z Lizbony, który wzmocnił rolę Parlamentu wobec Komisji³.

¹ „Badanie sposobu przeprowadzenia wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.”, Centre for Strategy & Evaluation Services (CSES), marzec 2015 r.

² Zalecenie 2013/142/UE z dnia 12 marca 2013 r. dotyczące usprawnienia demokratycznego i skutecznego przeprowadzania wyborów do Parlamentu Europejskiego (Dz.U L 79 z 21.3.2013, s.29). Dnia 27 marca 2014 r. Komisja wydała sprawozdanie wstępne (COM(2014) 196 final) dotyczące inicjatyw podejmowanych przez zainteresowane strony w celu realizacji zalecenia.

³ Art. 17 ust. 7 Traktatu UE przewiduje, że Parlament wybiera przewodniczącego Komisji na podstawie

Zalecenie ma na celu uwidocznienie związku między głosami obywateli Unii oddanymi na przyszłych posłów do Parlamentu Europejskiego i kandydatem ich partii na stanowisko przewodniczącego Komisji. Ponadto Komisja zachęcała krajowe partie polityczne do wykorzystywania przekazów politycznych w mediach, aby promować swoich głównych kandydatów i ich programy. Parlament przyjął również w tym celu rezolucje w sprawie wyborów w 2014 r.⁴

Pięć europejskich partii politycznych przedstawiło kandydatów na stanowisko przewodniczącego Komisji:

- ✓ Europejska Partia Ludowa (PPE) mianowała Jeana-Claude'a Junckera;
- ✓ Partia Europejskich Socjalistów (PES) mianowała Martina Schulza;
- ✓ Partia Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy (ALDE) mianowała Guy Verhofstadta;
- ✓ Europejska Partia Zielonych mianowała José Bové and Franziskę Keller;
- ✓ Partia Lewicy Europejskiej mianowała Alexisa Tsiprasa.

Powyższe partie prowadziły ogólnoeuropejskie kampanie wyborcze i organizowały wydarzenia publiczne w celu przekazywania informacji na temat swoich kandydatów i ich programów politycznych dla Europy⁵. Kandydaci odwiedzili 246 miast w państwach członkowskich. W poniższej tabeli przedstawiono odwiedzone państwa członkowskie:⁶

propozycji Rady Europejskiej, która musi uwzględnić wyniki wyborów europejskich.

⁴ Rezolucja z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. (2012/2829(RSP)); Rezolucja z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie poprawy organizacji wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. (2013/2102(INI)).

⁵ Jean-Claude Juncker: <http://juncker.epp.eu/my-priorities>;
Martin Schulz: http://www.pes.eu/martin_schulz_programme_launch_and_campaign_tour;
Guy Verhofstadt: <http://www.guyverhofstadt.eu/uploads/pdf/Plan%20for%20Europe.pdf>;
Franziska Keller i José Bové: <http://europeangreens.eu/news/proposals-green-commission-european-alternative-we-greens-fight>;
Alexis Tsipras: http://alexistsipras.eu/PROGRAMMATIC_DECLARATION_OF_ALEXIS_TSIPRAS.pdf.

⁶ Badanie CSES (zob. przypis 1), sekcja 3, tabela 3.2.

Państwo członkowskie	PES	EPL	ALDE	GUE/NGL	Zieloni/WSE
Belgia	✓	✓	✓	✓	✓
Bułgaria	✓	✓			
Republika Czeska	✓		✓	✓	✓
Dania	✓				✓
Niemcy	✓	✓	✓	✓	✓
Estonia					
Irlandia	✓	✓	✓	✓	✓
Grecja	✓	✓		✓	
Hiszpania	✓	✓	✓	✓	✓
Francja	✓	✓	✓	✓	✓
Chorwacja	✓				✓
Włochy	✓	✓	✓	✓	✓
Cypr		✓		✓	
Łotwa		✓			
Litwa					
Luksemburg	✓	✓	✓		
Węgry					✓
Malta	✓	✓			
Holandia	✓	✓	✓		✓
Austria	✓	✓	✓		✓
Polska	✓	✓	✓		✓
Portugalia	✓	✓		✓	
Rumunia	✓		✓		
Słowenia	✓		✓	✓	
Słowacja	✓	✓			
Finlandia	✓	✓			✓
Szwecja	✓		✓		✓
Zjednoczone Królestwo	✓		✓		✓
Ogółem	23	18	15	11	16

Oprócz działań lokalnych główni kandydaci wzięli udział w dziesięciu debatach telewizyjnych w różnych państwach członkowskich i w różnych językach,⁷ dzieląc się swoją wizją przyszłości Europy i opiniami dotyczącymi tematów takich jak miejsca pracy i wzrost gospodarczy, które są szczególnie istotne dla głosujących⁸.

Debaty cieszyły się szerokim zainteresowaniem mediów w całej UE — zwłaszcza ostatnia debata głównych kandydatów, która miała miejsce 15 maja i była transmitowana na żywo w 28 państwach. Pokazywano ją za pośrednictwem co najmniej 152 środków przekazu (w tym 55 stacji telewizyjnych i 88 stron internetowych). Debata była źródłem wielu komentarzy w mediach społecznościowych⁹.

15% ankietowanych w sondażu powyborczym¹⁰ obejmującym 15 państw UE powiedziało, że oglądali co najmniej jedną z debat telewizyjnych.

2.2. Lepiej widoczny związek między krajowymi i europejskimi partiami politycznymi

Europejskie partie polityczne są w najlepszej pozycji, aby przyczynić się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii.¹¹ W związku z tym

⁷ Debaty odbyły się w kwietniu i maju w Belgii, Holandii, Niemczech, we Włoszech i we Francji. Pięć z nich było debatami twarzą w twarz przedstawicieli dwóch wiodących europejskich partii politycznych, a w czterech mogli uczestniczyć wszyscy główni kandydaci. Przeprowadzono również debatę pomiędzy przewodniczącym Europejskiej Partii Zielonych i głównym kandydatem Porozumienia Liberalów i Demokratów na rzecz Europy.

⁸ Parlament Europejski, „Sondaż powyborczy 2014”, s. 9; zob.: http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2014/post/post_2014_survey_analitical_overview_pl.pdf

⁹ Odnotowano całkowitą liczbę 112 595 wpisów na Twitterze stosujących oznaczenie #TellEUROPE: <http://www3.ebu.ch/contents/news/2014/05/ebu-makes-history-with-the-eurov.html>.

¹⁰ <http://www.aecr.eu/media/AECRAMR-European-election-poll.pdf> (p. 10).

Komisja wydała dwa zalecenia, aby uwidocznic związki między stronnictwami politycznymi na szczeblu unijnym i krajowym,¹² które zostały zasadniczo dobrze przyjęte przez państwa członkowskie i europejskie partie polityczne.¹³

- (i) W swoim systemie wyborczym **państwa członkowskie** powinny zachęcać do informowania o powiązaniach między krajowymi i europejskimi partiami politycznymi oraz ułatwiać przekazywanie informacji na ten temat, w tym zezwalając na umieszczanie tego rodzaju informacji na kartach do głosowania; oraz
- (ii) **partie krajowe** powinny podawać do wiadomości publicznej swoje powiązania z partiami europejskimi przed wyborami oraz wyraźnie zaznaczać te powiązania we wszystkich materiałach wykorzystywanych w kampanii wyborczej, komunikatach i politycznym przekazie w mediach.

W odniesieniu do pierwszego zalecenia (i) 16 państw członkowskich¹⁴ poinformowało, że podjęły działania mające na celu **informowanie partii krajowych** o zaleceniu, zgodnie z którym powinny podawać do wiadomości publicznej swoje powiązania z europejskimi partiami politycznymi. Polegały one głównie na przekazywaniu zalecenia Komisji partiom politycznym przez organy krajowe. W niektórych przypadkach podjęto intensywniejsze działania. W Grecji organy krajowe zorganizowały spotkanie w parlamencie narodowym, żeby poinformować partie o zaleceniu. We Włoszech i w Finlandii opublikowano wytyczne informujące partie krajowe o zaleceniu i zachęcające do jego przestrzegania.

Dziewięć państw członkowskich umożliwiło partiom krajowym **wskazanie swojego powiązania** z partiami europejskimi na **kartach do głosowania**, wprowadzając przepisy¹⁵ (jeżeli nie zostały one już wcześniej wprowadzone¹⁶) umożliwiające umieszczenie nazwy lub logo partii europejskiej na karcie do głosowania.

Sześć państw członkowskich¹⁷ poinformowało, że nie podjęły takich działań, ponieważ uważały, że udzielanie informacji wyborcom należy do partii politycznych, albo dlatego, że działania organów krajowych stanowiłyby ingerencję zakazaną przez ich prawo wyborcze.

W odniesieniu do drugiego zalecenia (ii) **partie krajowe** podjęły różne działania mające na celu informowanie o swoim powiązaniu z europejskimi partiami politycznymi. Ogólny obraz

¹¹ Art. 10 ust. 4 Traktatu UE i art. 12 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

¹² Komisja zaproponowała również wprowadzenie nowych zasad mających na celu zwiększenie widoczności i rozpoznawalności w UE europejskich partii politycznych. Na podstawie wniosku Komisji Parlament i Rada przyjęły rozporządzenie (UE) nr 1141/2014 w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych (Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 1).

¹³ Sprawozdanie wstępne Komisji (zob. przypis 2), s. 2.

¹⁴ W odpowiedzi na kwestionariusze Komisji: Belgia, Estonia, Finlandia, Niemcy, Grecja, Węgry, Włochy, Litwa, Luksemburg, Malta, Holandia, Portugalia, Rumunia, Hiszpania, Szwecja i Zjednoczone Królestwo; zob. badanie CSES (zob. przypis 1), sekcja 3, tabela 3.1.

¹⁵ Grecja i Słowenia.

¹⁶ Odpowiednie przepisy zostały już wcześniej wprowadzone w Austrii, Belgii, na Cyprze, we Francji, w Holandii, Irlandii i w Zjednoczonym Królestwie.

¹⁷ W odpowiedzi na kwestionariusze Komisji: Republika Czeska, Dania, Chorwacja, Łotwa, Polska i Słowacja.

wyłaniający się z badania¹⁸ obejmującego próbkę ponad 500 partii krajowych powiązanych z partiami europejskimi jest następujący:

- Większość partii krajowych uwzględnionych w próbce informowało o swoim powiązaniu *wyłącznie w sposób ograniczony*, tj. głównie w drukowanych materiałach wyborczych¹⁹. Oznaczało to, że powiązanie było bardziej widoczne dla lepiej poinformowanych obywateli niż dla ogółu społeczeństwa;
- Badanie wykazało, że jedynie niewielka liczba partii podjęła kompleksowe działania, informując o powiązaniu z partiami europejskimi zarówno w materiałach pisemnych, takich jak programy, plakaty, strony internetowe i media społecznościowe, jak i w przemówieniach, debatach telewizyjnych i podczas wydarzeń promocyjnych,²⁰
- Badanie wykazało również, że kilka partii *nie poinformowało* o swoim powiązaniu z żadną europejską partią polityczną, ponieważ nie zdecydowały jeszcze, czy będą się z nią jakąś partią wiązać, lub zdecydowały się nie informować o takim powiązaniu²¹.

Zalecenie umieszczania informacji o powiązaniu z partiami europejskimi na kartach do głosowania było przestrzegane bardzo rzadko, nawet w państwach członkowskich, gdzie istniała taka możliwość²².

¹⁸ Badanie CSES (zob. przypis 1). Próbkę obejmowała dwie partie polityczne z największą liczbą miejsc w Parlamencie Europejskim z każdego państwa członkowskiego. W większości przypadków były to również partie posiadające największą liczbę mandatów w parlamentach krajowych. Nie było tak jednak we wszystkich państwach członkowskich, więc w próbce uwzględniono niektóre mniejsze partie, żeby zapewnić reprezentatywność na szczeblu krajowym.

¹⁹ Na przykład w Niemczech obie partie posiadające największą liczbę mandatów w parlamencie krajowym, tj. Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) i Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna Niemiec (Christlich Demokratische Union Deutschlands), oraz mniejsze partie informowały o powiązaniu z partiami europejskimi wyłącznie w swoich programach i, w niektórych przypadkach, w debatach telewizyjnych oraz podczas wydarzeń promocyjnych, ale nie na billboardach. W Republice Czeskiej wszystkie trzy partie poddane analizie, tj. Czeska Partia Socjaldemokratyczna (Česká strana sociálně demokratická), ANO 2011 i TOP09, podjęły jedynie ograniczone starania mające na celu informowanie o swoim powiązaniu. Na Węgrzech Węgierska Partia Socjalistyczna (Magyar Szocialista Párt) kilkakrotnie odwoływała się do swojej europejskiej partii w publicznych debatach, ale nie w ogólnych materiałach wyborczych. Węgierskie Stowarzyszenie Obywatelskie (Fidesz — Magyar Polgári Szövetség) wspominało o swoim powiązaniu podczas wydarzeń wyborczych oraz w debatach publicznych, ale nie informowało o nim jasno w materiałach drukowanych ani na plakatach. W Danii partia *Venstre*, Socjaldemokratyczna Partia Danii i Duńska Partia Ludowa wspominały o powiązaniu głównie w swoich programach. Na Malcie Partia Narodowa i Maltańska Partia Pracy wspominały o powiązaniu z partiami europejskimi wyłącznie w niektórych publikacjach wyborczych.

²⁰ Należały do nich główne partie na Łotwie, kilka partii (w tym jedna z partii koalicji rządzącej) w Grecji, Partia Ludowa (Partido Popular) w Hiszpanii, Zgromadzenie Demokratyczne (Δημοκρατικός Συναγερμός) na Cyprze, Blok Lewicy (Bloco de Esquerda) w Portugalii, główne partie w Luksemburgu oraz trzy z 19 partii w Holandii.

²¹ Należały do nich na przykład Ruch na rzecz Lepszych Węgier (Jobbik) na Węgrzech, Ruch Pięciu Gwiazd (Movimento 5 stelle) we Włoszech i Partia Niepodległości Zjednoczonego Królestwa (UK Independence Party) w Zjednoczonym Królestwie.

²² Tylko niektóre partie we Francji, jedna z partii koalicji rządzącej w Grecji, cztery partie we Włoszech i trzy w Holandii skorzystały z tego prawa. W Belgii, Austrii, na Cyprze i w Hiszpanii żadna partia nie poinformowała o powiązaniu z europejską partią polityczną na karcie do głosowania.

3. WIĘKSZY NACISK NA SPRAWY UE

Zarówno Komisja, jak i Parlament podjęły działania przed kampanią wyborczą i w trakcie kampanii, aby zwiększyć poziom wiedzy obywateli o tym, jak wybory wpłyną na ich życie. Dołożono starań, aby podkreślić istotność spraw UE, które w innym wypadku mogłyby zostać przyćmione przez tematy krajowe i lokalne podczas debat w państwach członkowskich. Odsetek obywateli Unii, którzy powiedzieli, że posiadali wszystkie potrzebne informacje, aby oddać głos, lekko wzrósł w porównaniu z rokiem 2009 (57 % w 2014 r., 53 % w 2009 r.)²³.

3.1. Dialog z obywatelami

W latach 2013–2014 członkowie Komisji wspólnie z lokalnymi lub krajowymi politykami oraz posłami do Parlamentu Europejskiego zorganizowali 51 debat publicznych z obywatelami w całej Europie na temat ich oczekiwań dotyczących przyszłości Europy i tego, co jest potrzebne, aby wzmocnić struktury demokratyczne Unii.

Dialog z obywatelami uwidoczniał europejski wymiar problemów lokalnych oraz lokalny wymiar europejskich spraw politycznych, jak również sposób, w jaki wybory europejskie wpływają na codzienne życie obywateli. 87 % uczestników debat stwierdziło, że zagłosują w wyborach europejskich²⁴.

3.2. Finansowanie przez Komisję

Komisja wykorzystwała posiadane narzędzia finansowania, aby wesprzeć społeczeństwo obywatelskie i programy partnerstwa miast mające na celu promowanie demokratycznego uczestnictwa obywateli Unii. W ramach programów „Europa dla Obywateli” i „Prawa podstawowe i obywatelstwo” sfinansowano kilka projektów mających na celu zwiększenie świadomości i wzmocnienie pozycji obywateli w zakresie ich uczestnictwa w życiu demokratycznym UE

3.3. Kampania informacyjna Parlamentu Europejskiego

Dnia 11 września 2013 r. Parlament Europejski rozpoczął kampanię informacyjną pt.: „Działaj. Reaguj. Wpływaj”. Jednym z jej głównych celów było rozpoczęcie debaty skoncentrowanej na kwestiach o znaczeniu dla całej UE, takich jak gospodarka, miejsca pracy, jakość życia i rola UE na świecie²⁵.

Kampania odbiła się szerokim echem w mediach²⁶. Stronę internetową Parlamentu poświęconą wyborom odwiedzone 7,1 mln razy od grudnia 2013 r. do maja 2014 r. Opublikowano również film o wyborach europejskich w 34 językach, który został wyświetlony ponad 7 400 razy na 173 kanałach telewizyjnych. W internecie wyświetlono go 11 mln razy. Przez Facebooka udało się dotrzeć do około jednego na pięciu europejskich wyborców. Wiadomość „Głosuję” udostępniono na Facebooku ponad 2,7 mln razy, a wyświetlono prawie 90 mln razy.

²³ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), s.75.

²⁴ Sprawozdanie Komisji: „Dialogi z obywatelami jako wkład w rozwój europejskiej przestrzeni publicznej”, 24 marca 2014 r., (COM(2014) 173 final), s. 13; zob.: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/PL/1-2014-173-PL-F1-1.Pdf>.

²⁵ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20130906IPR18827/html/European-Parliament-launches-information-campaign-towards-2014-elections>.

²⁶ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140603sto48801/html/How-social-media-enabled-people-to-be-a-part-of-the-European-elections>.

Ponadto Parlament zorganizował konferencje ReACT²⁷ w Paryżu, Warszawie, Rzymie, Madrycie i we Frankfurcie z uczestnictwem obywateli, specjalistów i polityków europejskich. Podczas tych wydarzeń obywatele Unii mogli wymieniać poglądy dotyczące głównych kwestii poruszanych w kampanii.

3.4. Wspólny dzień wyborów

Aby wzmocnić poczucie zaangażowania głosujących we wspólne europejskie przedsięwzięcie, Komisja zachęciła państwa członkowskie do uzgodnienia wspólnego dnia wyborów europejskich z jednakową godziną zamknięcia lokali wyborczych.

Pod tym względem wybory w 2014 r. nie różniły się od poprzednich. W 21 państwach członkowskich wybory odbyły się 25 maja, a w siedmiu²⁸ między 22 a 24 maja. Wszystkie państwa członkowskie ogłosiły wyniki wyborów o mniej więcej tej samej godzinie, wieczorem 25 maja, kiedy zakończyło się głosowanie w całej Europie.

4. UDZIAŁ W WYBORACH

4.1. Frekwencja wyborcza

Od pierwszych wyborów bezpośrednich w 1979 r. frekwencja w wyborach europejskich stale spadała — od 61,99 % w 1979 r. do 42,97 % w 2009 r. Poziom uczestnictwa w wyborach w roku 2014 r. był jednak tylko marginalnie niższy niż w roku 2009 — spadł o 0,36 % (do 42,61 %). Pomiędzy rokiem 2004 i 2009 frekwencja spadła o 2,5 %, a pomiędzy rokiem 1999 i 2004 — o 4 %. Tendencja spadkowa została zatem znacznie ograniczona. Dla porównania frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych wyniosła 57,1 % w 2008 r. i 54,9 % w 2012 r.

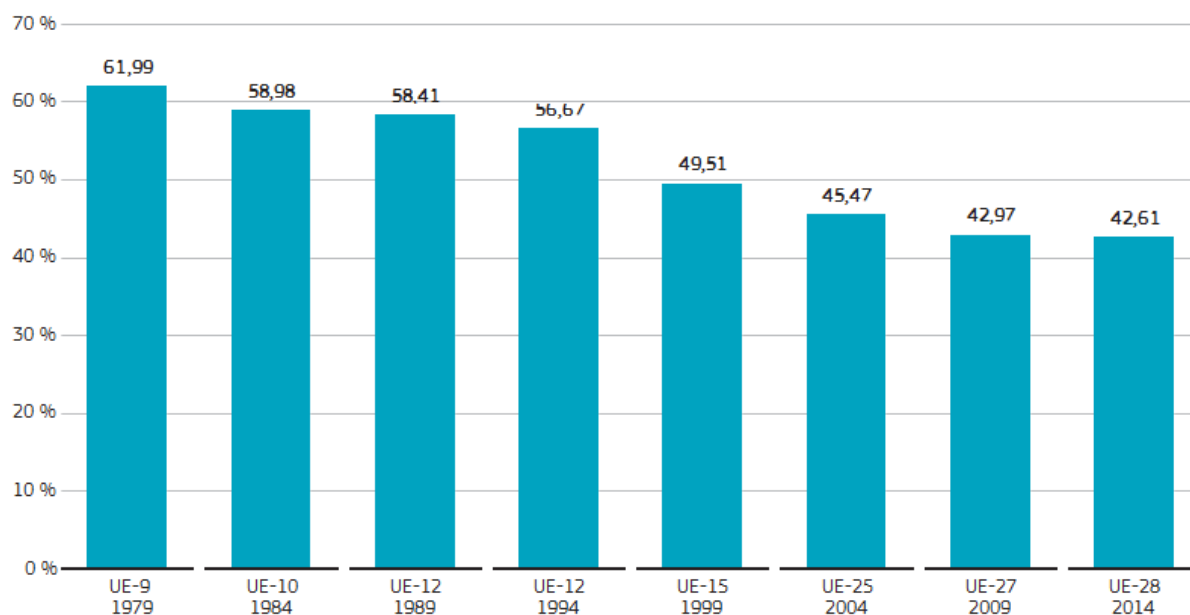
W poniższej tabeli przedstawiono ogólną frekwencję w kolejnych wyborach europejskich:²⁹

²⁷ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140123STO33618/html/ReACT-Rome-improving-the-quality-of-life-in-Europe>; <http://audiovisual.europarl.europa.eu/Page.aspx?id=1119>.

²⁸ Republika Czeska, Irlandia, Łotwa, Malta, Holandia, Słowacja i Zjednoczone Królestwo. W tych państwach wybory nie odbywają się w niedziele.

²⁹ Źródło: TNS/Scytl we współpracy z Parlamentem Europejskim; „European and national elections figured out”, Przegląd Parlamentu Europejskiego (wydanie specjalne poświęcone wyborom europejskim w 2014 r.), listopad 2014 r., s. 41; zob.: http://www.europarl.europa.eu/pdf/elections_results/review.pdf.

Wykres 1: Frekwencja w wyborach europejskich 1979–2014

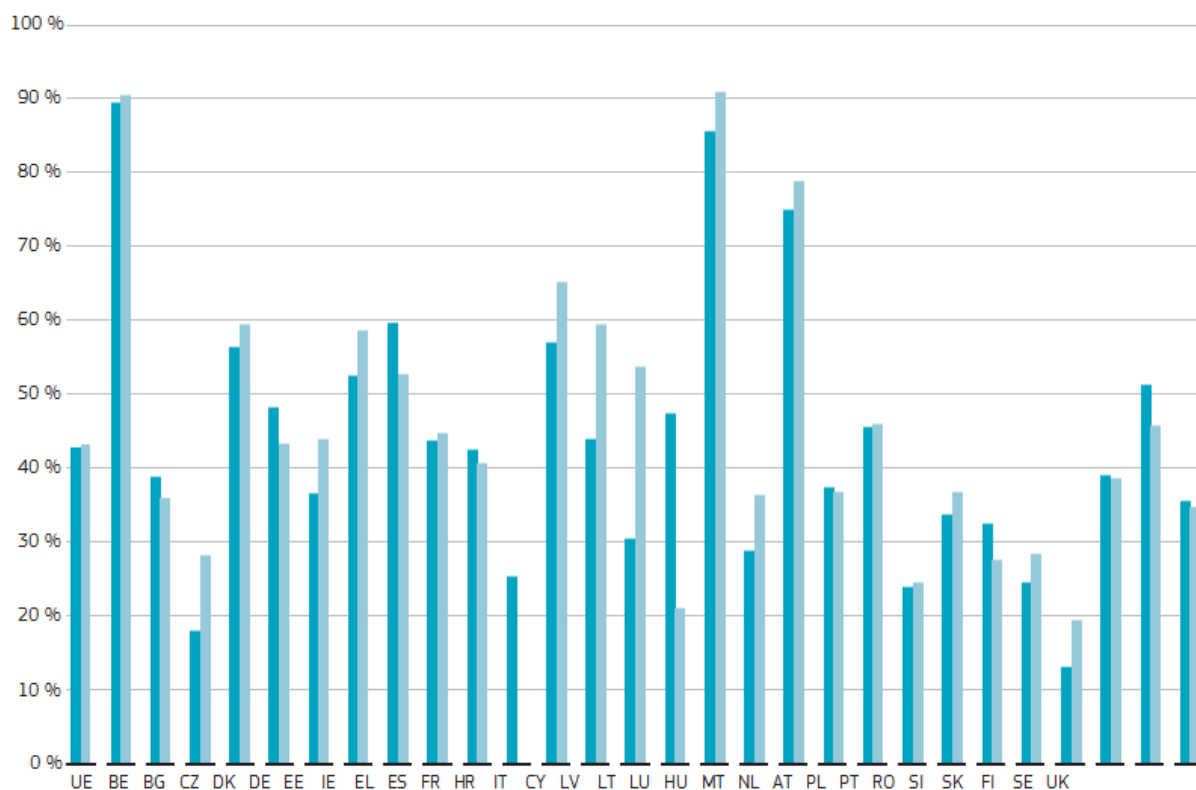
Odnotowano znaczące różnice we frekwencji w 28 państwach członkowskich. Wyniosła ona nawet 89,64 % w Belgii, 59,97 % w Grecji (w obu państwach głosowanie jest obowiązkowe) i 57,22 % we Włoszech, ale była znacznie niższa w innych państwach, takich jak Republika Czeska (18,20 %) i Słowacja (13,05 %).

W poniższej tabeli przedstawiono frekwencję w wyborach europejskich w 2009 r. i w 2014 r. w całej UE i w państwach członkowskich:³⁰

³⁰ Na podstawie danych z Przeglądu PE z 2014 r. (zob. przypis 30), s. 49.

Wykres 2: Frekwencja w wyborach europejskich (2009 r. i 2014 r.) w państwach członkowskich

2014 2009

Frekwencja była wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet (odpowiednio 45 % i 41 %).³¹ Różnica zwiększyła się nieznacznie w porównaniu z 2009 r. (44 % do 42 %).³²

Osoby młode stanowiły największą grupę niegłoszących: tylko 27,8 % osób w wieku 18–24 lat zagłosowało. Dla porównania w grupie wiekowej-55+³³ zagłosowało 51,3 % osób.

W poniższej tabeli porównano odsetek młodych osób (w wieku 18–24 lat), które oddały głos w każdym państwie członkowskim.³⁴

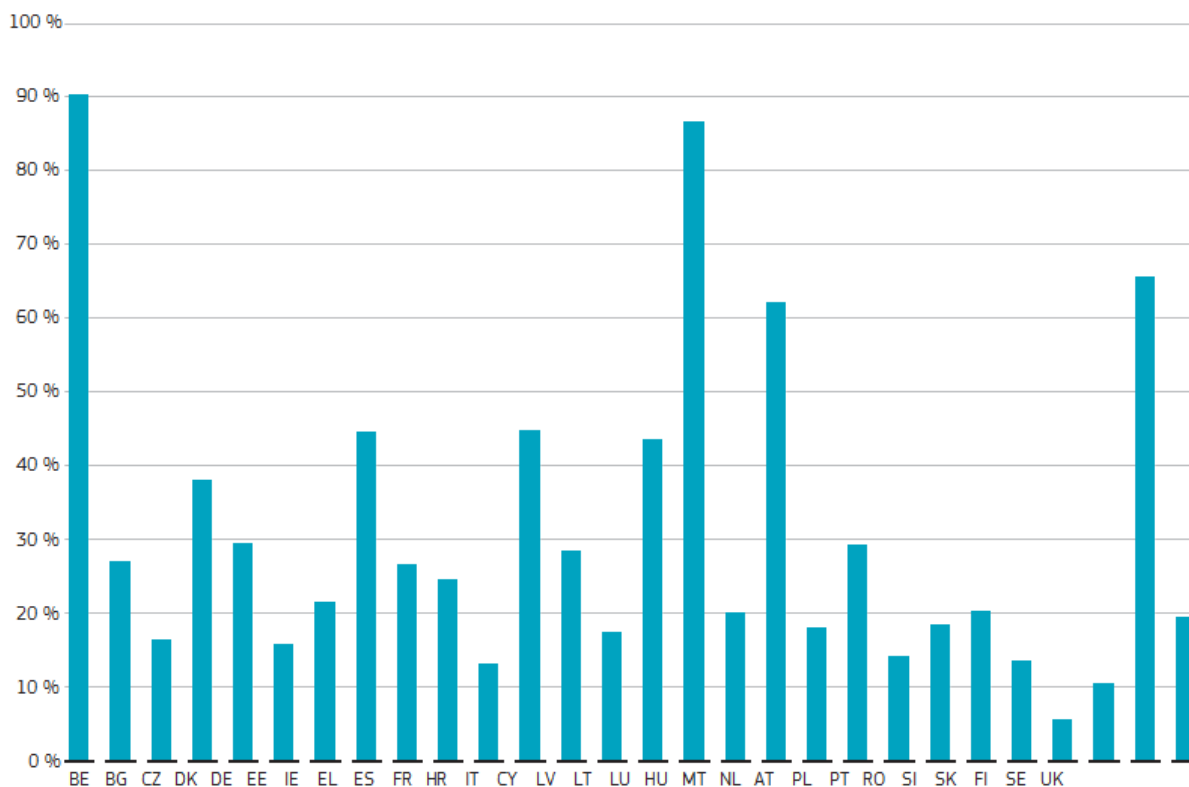
³¹ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), załącznik socjodemograficzny, s. 11.

³² Parlament Europejski, „Sondaż powyborczy 2009 – pierwsze wyniki: Średnia europejska i główne tendencje krajowe”, s. 2; zob.: http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/28_07/FR_EN.pdf.

³³ Według badania opinii publicznej z 2013 r. (Flash Eurobarometer 375, „European Youth: Participation in Democratic Life”, s. 11; zob.: http://ec.europa.eu/youth/library/reports/flash375_en.pdf) w ciągu ostatnich trzech lat 73 % młodych wyborców zagłosowało w wyborach innych niż wybory do Parlamentu Europejskiego (tj. w wyborach samorządowych, regionalnych lub krajowych).

³⁴ Na podstawie danych z Przeglądu PE z 2014 r. (zob. przypis 29), s. 43.

Wykres 3: Odsetek młodych osób (w wieku 18–24 lat), które oddały głos w każdym państwie członkowskim

Sprawozdanie oceniające projekt Erasmus wykazało silną zależność pomiędzy doświadczeniem studiowania za granicą i głosowaniem w wyborach europejskich w 2014 r.: istniało większe prawdopodobieństwo, że absolwenci Erasmusa zagłosują — 81 % respondentów zadeklarowało, że wzięli udział w wyborach³⁵.

Respondenci sondażu powyborczego Parlamentu powiedzieli, że głównym powodem wzięcia udziału w wyborach było to, że zawsze głosują (41 %), spełnienie obowiązku obywatelskiego (41 %) lub wsparcie bliskiej im partii politycznej (22 %). Powoływano się też na trzy następujące czynniki: „Popieram UE” (14 %), „Czuję się Europejczykiem/Europejką” (13 %) oraz „Głosując w wyborach europejskich, mogę coś zmienić” (12 %). 5 % respondentów odpowiedziało, że głosowali, żeby wpłynąć na wybór przewodniczącego Komisji³⁶.

Wśród powodów niewzięcia udziału w wyborach najczęstszymi odpowiedziami były: „ogólny brak zaufania do polityki” (23 %), „nie interesuję się polityką” (19 %) oraz „mój głos nie ma znaczenia” (14 %). 7 % respondentów odpowiedziało, że mało wiedzą o UE, Parlamencie Europejskim lub wyborach do Parlamentu Europejskiego. Odsetek osób, które powołały się na oba powody niewzięcia udziału w wyborach, tj. poczucie, że głosowanie niczego nie zmienia, i brak wiedzy o UE lub wyborach europejskich, spadł w porównaniu z poprzednimi

³⁵ „Erasmus Voting Assessment Project”, Generation Europe Foundation (Fundacja Pokolenie Europa), Bruksela, 2014 r.; zob.: <http://erasmusvoting.eu/news/press-release-erasmus-studying-abroad-increases-political-participation-young-people>.

³⁶ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 25.

wyborami³⁷. Ponadto liczba obywateli, którzy nie głosowali ze względu na brak debaty publicznej lub kampanii wyborczej, zmniejszyła się o połowę³⁸. Ostateczna decyzja dotycząca wzięcia udziału w wyborach zależy zwykle od wielu różnych czynników. Niektóre z nich są osobiste i niezwiązane z jakością prowadzonej kampanii lub postrzeganiem wyborów europejskich³⁹.

W państwach, w których wybory europejskie miały miejsce w tym samym czasie, co wybory krajowe lub ogólnopaństwowe (Belgia, Litwa, Grecja, Niemcy, Irlandia, Włochy, Malta i Zjednoczone Królestwo), frekwencja była wyższa niż w innych miejscach,⁴⁰ ale w debacie politycznej dominowały tematy krajowe. Na Litwie wybory europejskie odbyły się tego samego dnia, co wybory prezydenckie. Frekwencja wzrosła do 47 % z jedynie 21 % w 2009 r.⁴¹

4.2. Uczestnictwo obywateli Unii mieszkających w innym państwie członkowskim niż państwo pochodzenia

Obywatele Unii, którzy mieszkają w innym państwie członkowskim niż państwo pochodzenia (mobilni obywatele Unii), mają prawo głosowania i kandydowania w wyborach europejskich w państwie przyjmującym na tych samych warunkach, co obywatele tego państwa. Dyrektywa 93/109/WE⁴² nadaje skuteczność temu prawu, zapisanemu w art. 22 TFUE oraz w art. 39 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Stosunkowo niska liczba mobilnych obywateli Unii skorzystała z prawa do głosowania w państwie członkowskim, w którym mieszkają⁴³. Na wskaźnik udziału w wyborach może mieć wpływ fakt, że obywatele muszą wybrać, czy będą głosować w państwie pochodzenia, czy w państwie członkowskim, do którego się przeprowadzili (tj. na różne listy kandydatów). Przeprowadzone w 2012 r. badanie Eurobarometru wykazało, że respondenci są podzieleni, jeżeli chodzi o kandydatów i listy, na które chcą głosować w wyborach europejskich. Około

³⁷ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 35. 14 % respondentów (17 % w 2009 r.) powiedziało, że mieli wrażenie, że ich głos nie ma znaczenia lub nic nie zmienia. 7 % respondentów (10 % w 2009 r.) powiedziało, że mało wiedzą o PE lub wyborach do PE.

³⁸ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 35. 3 % osób niegłosujących wskazało taki powód niewzięcia udziału w wyborach. W 2009 r. — 6 %.

³⁹ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 35. 13 % niegłosujących powiedziało, że byli zbyt zajęci, nie mieli czasu lub pracowali, 7 % było chorych, 6 % — zaangażowanych w zajęcia rodzinne lub wypoczynkowe, a 7 % podało inne powody.

⁴⁰ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 3.

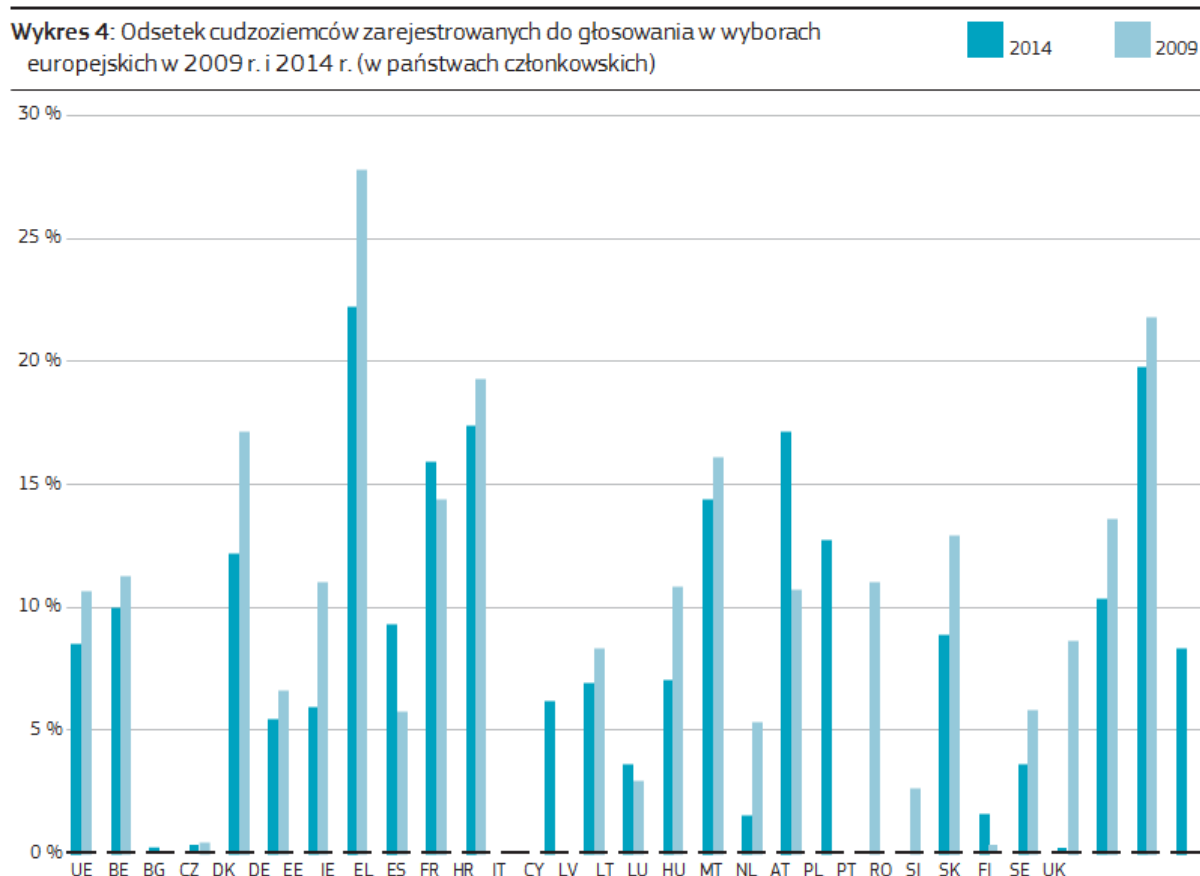
⁴¹ Sondaż powyborczy PE (zob. przypis 8), przegląd analityczny, s. 20.

⁴² Dyrektywa Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz.U. L 329 z 30.12.1993, s. 34). Dyrektywa została zmieniona dyrektywą 2013/1/UE, która miała na celu ułatwienie wykonywania prawa kandydowania w wyborach do PE przez mobilnych obywateli Unii.

⁴³ Spośród wszystkich mieszkających w Republice Czeskiej obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania nieposiadających obywatelstwa czeskiego tylko 0,4 % zarejestrowało się, aby oddać głos (682 osoby na 164 644). Wskaźnik rejestracji mobilnych obywateli Unii był niski również na Węgrzech — 1,5 % (1 605 osób na 104 822), w Niemczech — 5,4 % (172 110 osób na 3 168 638) i na Cyprze — 6,9 % (7 712 osób na 112 012). Z drugiej strony względnie duża liczba mobilnych obywateli Unii zarejestrowała się w Irlandii — 22,2 % (71 735 osób na 323 460), we Francji — 17,4 % (245 063 osoby na 1 199 818), na Malcie — 17,1 % (7 868 osób na 45 917) i w Szwecji — 19,8 % (49 092 osoby na 247 426).

48 % pytanym odpowiedziało, że mieszkając w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami, woleliby oddać w nim swój głos, natomiast 42 % wolałoby skorzystać z prawa do głosowania w kraju pochodzenia⁴⁴.

W poniższej tabeli przedstawiono odsetek cudzoziemców (będących mobilnymi obywatelami Unii) zarejestrowanych do głosowania w wyborach europejskich w 2009 r. i 2014 r. w całej UE i w państwach członkowskich:⁴⁵

Liczba mobilnych obywateli Unii, którzy kandydowali w państwie członkowskim, w którym mieszkają, była nadal niska, ale ponad dwukrotnie wzrosła (81 osób w 2009 r., 170 osób w 2014 r.)⁴⁶. Można to przypisać nowym uproszczonym procedurom wprowadzonym przez dyrektywę 2013/1/UE, dzięki którym kandydaci nie muszą już przedstawiać dowodu, że nie zostali pozbawieni praw wyborczych w państwie członkowskim pochodzenia. Muszą jedynie złożyć taką deklarację, którą następnie sprawdzają organy przyjmującego państwa członkowskiego.

4.3. Wiedza i zaangażowanie obywateli Unii

Państwa członkowskie na różne sposoby podeszły do kampanii informacyjnych: niektóre prowadziły kampanie ogólne, skierowane do całego elektoratu, podczas gdy inne zwróciły się

⁴⁴ Flash Eurobarometer 364, „Prawa wyborcze”, marzec 2013 r.; zob.: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_364_en.pdf, p.34

⁴⁵ Na podstawie danych z badania CSES (zob. przypis 1), sekcja 5, tabela 5.6.

⁴⁶ Badanie CSES (zob. przypis 1), sekcja 5, tabela 5.8.

również bezpośrednio do obywateli Unii z innych państw członkowskich mieszkających na ich terytorium.

Wzrost uczestnictwa w wyborach głosujących cudzoziemców z UE – przykłady najlepszej praktyki

- W Belgii, Danii, Finlandii, Szwecji, na Łotwie i Litwie do obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania i będących cudzoziemcami wysłano **indywidualne listy** w kilku językach UE wyjaśniające, jak skorzystać z prawa do głosowania, wraz z formularzem rejestracyjnym
- W Grecji na stronie jednego z ministerstw utworzono **specjalną aplikację**, za pośrednictwem której obywatele Unii będący cudzoziemcami mogli znaleźć swoje dane na specjalnych listach wyborców oraz dowiedzieć się, w którym lokalu wyborczym mogą oddać głos.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego były aktywnie zaangażowane w wysiłki na rzecz mobilizacji wyborców. Informowały na przykład obywateli o znaczeniu uczestnictwa w wyborach europejskich oraz o związanych z uczestnictwem korzyściach, tworzyły dostępne dla wyborców narzędzia internetowe pomagające wybrać kandydata odpowiadającego ich preferencjom⁴⁷ lub pracowały na rzecz lepszej polityki integracyjnej, aby umożliwić uczestnictwo w wyborach osobom niepełnosprawnym⁴⁸.

Przykłady projektów organizacji pozarządowych finansowanych w ramach programu Europa dla Obywateli

Umożliwianie obywatelom Unii refleksji, dyskusji i wymiany opinii na temat kwestii europejskich, w tym z kandydatami, oraz podjęcie świadomej decyzji w wyborach:

- JoiEU: Joint Citizen Action for a Stronger, Citizen-friendly Union – wspólne działania obywateli na rzecz silniejszej Unii bliższej obywatelom (European Citizen Action service – ECAS).
- Transeuropa Caravans 2014: zaangażowanie obywateli transnarodowych w wybory do Parlamentu Europejskiego (European Alternatives)
- Encouraging Young Europeans to Vote Out the EU Democratic Deficit (zachęcanie młodych Europejczyków, aby swoimi głosami zwalczyli deficyt demokracji w UE, International Management Institute).

Zwracając się bezpośrednio do mobilnych obywateli Unii, kilka organizacji pozarządowych przeprowadziło kampanie mobilizujące i zwiększające znajomość ich praw wyborczych. Inne

⁴⁷ np. Europejskie Forum Młodzieży – internetowa platforma informacyjna inicjatywy League of Young Voters („liga młodych głosujących”); narzędzie internetowe VoteWatch; narzędzie profilujące euandi Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego; narzędzie profilujące WeCitizens.

⁴⁸ np. Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych podjęło starania, aby określić przeszkody, z którymi spotykają się osoby niepełnosprawne, wykonując swoje prawa wyborcze. Takie jak na przykład „Europejska kampania na rzecz demokracji parytetowej i aktywnego obywatelstwa europejskiego: nie ma nowoczesnej demokracji europejskiej bez równości płci!” Śródziemnomorskiego Instytutu Badań nad Płcią.

projekty skoncentrowano na zachęcaniu kobiet w całej UE do głosowania i kandydowania w wyborach europejskich⁴⁹.

Przykłady projektów organizacji pozarządowych finansowanych w ramach programu dotyczącego praw podstawowych i obywatelstwa

Kampanie zachęcające mobilnych obywateli Unii do uczestnictwa w wyborach:

Do podjętych działań należały: praca ze stowarzyszeniami, projekty informacyjne, opracowywanie narzędzi szkoleniowych oraz wsparcie w zakresie dopełniania formalności wyborczych.

- „Operation Vote” (Cooperazione per lo Sviluppo dei paesi – COSPE);
- „Dostęp do praw i dialog obywatelski dla WSZYSTKICH” (Pour la Solidarité);
- „Teraz wszyscy obywatele” (Uniwersytet Chieti-Pescara).

Politycy i wyborcy mogli się ze sobą bezpośrednio porozumiewać dzięki zwiększonej aktywności w mediach społecznościowych dotyczącej wyborów, głównych kandydatów i ich programów. W analizie kampanii cyfrowych #EP2014 i #EU14 odnotowano około trzech milionów wpisów na Twitterze dotyczących wyborów⁵⁰. Ponad milion opublikowano w samym tygodniu wyborów⁵¹. Większe wykorzystanie mediów społecznościowych dało kandydatom dodatkowy sposób kontaktowania się z wyborcami, a wyborcom więcej możliwości aktywnego zaangażowania się w debatę wykraczających poza oddanie głosu.

5. WYKONYWANIE PRAW WYBORCZYCH PRZEZ OBYWATELI UNII I PRZESTRZEGANIE WSPÓLNYCH ZASAD

5.1 Gwarancja praw wyborczych obywateli Unii mieszkających w państwie członkowskim innym niż państwo pochodzenia

Prawo głosowania i kandydowania mobilnych obywateli Unii w państwie członkowskim zamieszkania

Komisja przeprowadziła przed wyborami kompleksowe działania, aby zapewnić prawidłową i pełną transpozycję do prawa krajowego i zastosowanie dyrektywy 93/109/WE. Działania miały na celu eliminację możliwych przeszkód uniemożliwiających wykonanie przez obywateli Unii prawa głosowania oraz, przede wszystkim, zapewnienie, aby prawo krajowe nie nakładało żadnych dodatkowych obowiązków na obywateli Unii z innych państw członkowskich. Do maja 2014 r. rozwiązano wszystkie problemy dotyczące transpozycji określone przez Komisję przed wyborami,⁵² a w przypadku, gdy było to konieczne, zmieniono przepisy krajowe.

⁴⁹ Takie jak na przykład europejska kampania na rzecz demokracji parytetowej i aktywnego obywatelstwa europejskiego: „nie ma nowoczesnej demokracji europejskiej bez równości płci!” Śródziemnomorskiego Instytutu Badań nad Płcią.

⁵⁰ „Social media and the elections — did it have an impact?”, Marek Zaremba-Pike, 2014; zob.: <http://europedecides.eu/2014/06/social-media-and-the-elections-did-it-have-an-impact>.

⁵¹ Tamże.

⁵² „[W] sprawie postępów w skutecznym korzystaniu z obywatelstwa Unii Europejskiej w latach 2011–2013”, sprawozdanie na podstawie art. 25 TFUE (COM(2013) 270).

Od tego czasu Komisja prowadzi dialog z organami Zjednoczonego Królestwa na temat kwestii zgłoszonych przez obywateli Unii mieszkających w Zjednoczonym Królestwie, którzy chcieli się zarejestrować, aby oddać głos w tym państwie⁵³. Dnia 14 listopada 2014 r. Izba Gmin opublikowała sprawozdanie,⁵⁴ które uwzględniło pozycję Komisji Wyborczej Zjednoczonego Królestwa dotyczącą konkretnych przeszkód związanych z uczestnictwem w wyborach stojących przed obywatelami Unii. W sprawozdaniu zalecono uproszczenie systemu i przeprowadzenie kampanii informującej obywateli Unii o stosownych warunkach rejestracji oraz ustaleniach.

Niemal wszystkie problemy związane z *późną transpozycją* dyrektywy 2013/1/UE dotyczącej wykonywania prawa kandydowania przez mobilnych obywateli Unii zostały rozwiązane przed wyborami⁵⁵. Komisja prowadzi dialogi dwustronne z niektórymi państwami członkowskimi⁵⁶ dotyczące przypadków *niepoprawnej lub niekompletnej transpozycji* dyrektywy.

Prawo do zakładania partii politycznych i wstępowania do nich

Przeprowadzono dialog z 11 państwami członkowskimi, które nie pozwalały obywatelom Unii będącymi cudzoziemcami zakładać partii politycznych i wstępować do nich, co umożliwiłoby im uczestniczenie w wyborach na tych samych warunkach, co obywatele państwa członkowskiego, w którym mieszkają.

W pięciu przypadkach znaleziono rozwiązanie: w dwóch zmieniono prawo krajowe,⁵⁷ a w trzech wyjaśniono sytuację⁵⁸. Trzy państwa członkowskie zapowiedziały zmiany prawodawstwa⁵⁹. Komisja podjęła działania w trzech pozostałych przypadkach⁶⁰.

5.2. Zapewnienie przestrzegania wspólnych zasad wyborów do Parlamentu Europejskiego

Organizując wybory europejskie, państwa członkowskie muszą przestrzegać pewnych wspólnych zasad zapisanych w prawie UE:⁶¹

⁵³ Uwagę Komisji zwrócono na sytuacje, w których organy wyborcze nie wysłały oddzielnego formularza rejestracyjnego lub nie wprowadziły go do systemu, mimo że został poprawnie wypełniony i złożony przez wyborcę.

⁵⁴ Izba Gmin Zjednoczonego Królestwa (UK House of Commons), „Voter engagement in the UK”, Czwarte Sprawozdanie z Sesji 2014–15; zob.: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmselect/cmpolcon/232/232.pdf>.

⁵⁵ W jednym przypadku (Republiki Czeskiej) Komisja wydała uzasadnioną opinię. We wszystkich innych przypadkach państwa członkowskie powiadomiły Komisję o środkach transpozycji, które przyjęły po otrzymaniu wezwania do usunięcia uchybienia.

⁵⁶ Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Holandia, Litwa, Słowenia i Węgry.

⁵⁷ Bułgaria i Finlandia.

⁵⁸ Niemcy, Grecja i Malta.

⁵⁹ Litwa, Słowacja i Hiszpania.

⁶⁰ Republika Czeska, Łotwa i Polska.

⁶¹ „Akt z 1976 r.” dotyczący wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich dołączony do decyzji 76/787/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 20 września 1976 r., ostatnio zmieniony decyzją Rady 2002/772/WE, Euratom (Dz.U. L 283 z 21.10.2002, s. 1).

- **Wybory do Parlamentu Europejskiego mają być wolne, tajne, bezpośrednie i powszechne**⁶²

Aby zabezpieczyć podstawowy element zasady wolnych wyborów, prawo UE zakazuje publikacji wyników w państwach członkowskich, dopóki we wszystkich z nich głosowanie nie zostanie zakończone⁶³. Ma to zapobiec wpływowi wyników w innych państwach członkowskich na osoby, które jeszcze nie oddały głosu. Komisja podniosła tę kwestię w kontaktach z państwami członkowskimi przed wyborami, aby zapewnić zgodność z tą zasadą w całej UE.

- **Każdy może oddać głos tylko raz w tych samych wyborach**⁶⁴

(i) Przepadek mobilnych obywateli Unii

Aby zapobiec głosowaniu mobilnych obywateli Unii zarówno w państwie członkowskim zamieszkania, jak i w państwie członkowskim pochodzenia, nazwiska osób, które rejestrują się do głosowania w państwie zamieszkania, są skreślane z list wyborców w państwie pochodzenia.

Dyrektywa 93/109/WE ustanawia w tym celu mechanizm wymiany danych głosujących obywateli UE. Aby rozwiązać problemy związane z działaniem mechanizmu, zwłaszcza z dużym obciążeniem administracji krajowych, Komisja zaleciła przyjęcie środków, w tym ustanowienie pojedynczego organu kontaktowego w każdym państwie członkowskim, który informuje o danych osobowych głosujących obywateli Unii, jak również stosowanie wspólnych narzędzi informatycznych do przesyłania danych.

Zdecydowana większość państw członkowskich dobrze przyjęła zalecenia i poinformowała, że przyjęte środki miały znaczący pozytywny wpływ na ograniczenie formalności administracyjnych, ponieważ, w większości przypadków, danych głosujących nie otrzymywano już od kilku zdecentralizowanych organów wyborczych. Kilka państw członkowskich⁶⁵ było zdania, że z powodu braku zharmonizowanych kalendarzy wyborczych i metod identyfikacji głosujących mechanizm nie był tak skuteczny, jak byłoby to możliwe. Według jednego państwa członkowskiego mechanizm jest nieproporcjonalny do skali problemu podwójnego głosowania. Wspólnie z państwami członkowskimi Komisja nadal będzie szukać sposobów zwiększenia skuteczności mechanizmów zapobiegających podwójnemu głosowaniu.

(ii) Obywatele Unii mający więcej niż jedno obywatelstwo

Media szeroko informowały o przypadku obywatela Niemiec, który był również obywatelem innego państwa członkowskiego i któremu udało się zagłosować dwa razy.

Mimo że w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego nikt nie może głosować więcej niż raz⁶⁶, mechanizmu dyrektywy 93/109/WE zapobiegającego podwójnemu głosowaniu nie można z natury stosować do osób posiadających więcej niż jedno obywatelstwo Państwa członkowskie zwykle nie wiedzą, którzy z ich obywateli mają również obywatelstwo innego państwa członkowskiego. W związku z tym osoby mające

⁶² Art. 1 ust. 3 „Aktu z 1976 r.”.

⁶³ Art. 10 „Aktu z 1976 r.”.

⁶⁴ Art. 9 „Aktu z 1976 r.”; Art. 4 dyrektywy 93/109/WE.

⁶⁵ np. Austria, Cypr, Słowenia i Portugalia.

⁶⁶ Art. 9 „Aktu z 1976 r.”

podwójne obywatelstwo mogą się zarejestrować w dwóch państwach członkowskich. We wszystkich państwach członkowskich za podwójne głosowanie grożą jednak sankcje. Przedmiotowy incydent pokazuje, że państwa członkowskie powinny informować swoich obywateli o zakazie podwójnego głosowania oraz o związanych z nim sankcjach.

6. WNIOSEK

Kluczowym nowym elementem wyborów europejskich w 2014 r. był bezpośredni związek między wynikami wyborów do Parlamentu Europejskiego, a wyborem przewodniczącego Komisji, co przewiduje Traktat z Lizbony. Ten bezpośredni związek oznaczał, że kandydaci na przewodniczącego Komisji („główni kandydaci”) o różnych programach politycznych byli mianowani przez europejskie partie polityczne i wzięli udział w ogólnoeuropejskiej kampanii wyborczej.

W nowym systemie wyborcy wyraźniej widzieli związek pomiędzy głosem oddanym na partię krajową i wpływem tego głosu na ukierunkowanie polityczne Unii Europejskiej przez następnych pięć lat. Umożliwiło im to dokonanie świadomego wyboru między różnymi platformami politycznymi dla Europy, a nie wyłącznie w zakresie kwestii polityki krajowej. Dzięki nowemu systemowi głosujący mieli dostęp do większej ilości informacji oraz szerszy wybór. Wzmocniono legitymację demokratyczną Komisji Europejskiej, a system ma szansę działać na rzecz interesu publicznego i zwiększyć odpowiedzialność w przyszłości.

Główni kandydaci uczestniczyli w ogólnounijnych wydarzeniach politycznych i debatach, które były szeroko relacjonowane w mediach i miały na celu zapoznanie obywateli z zagadnieniami europejskimi mającymi bezpośredni wpływ na ich życie, co przyczyniło się do „europeizacji” wyborów.

Korzystanie z interaktywnych mediów społecznościowych jako narzędzi wyborczych sprawiło, że głosujący mogli łatwiej niż wcześniej bezpośrednio angażować się w kampanię. Kampanie różnych partii politycznych prowadzone w mediach społecznościowych dotarły do setek milionów obywateli Unii.

Dyrektywa 2013/1/UE umożliwiła mobilnym obywatelom Unii skuteczniejsze wykonywanie swoich praw politycznych, ograniczając obciążenie administracyjne organów krajowych. Jako strażniczka traktatów Komisja odgrywa rolę wykonawczą w zabezpieczeniu prawa głosowania i kandydowania mobilnych obywateli Unii w wyborach europejskich oraz w promowaniu wymiany najlepszych praktyk ułatwiających wykonywanie tego prawa.

Potrzebne jest podejmowanie działań nie tylko krótko przed rozpoczęciem kampanii wyborczej, ale również dużo wcześniej; wiąże się to z potrzebą rozważenia, jak utrzymać stałe zainteresowanie polityką UE i poszerzyć wiedzę obywateli na temat bezpośredniego wpływu wyborów europejskich na ich życie.

Podczas przygotowań do wyborów w 2019 r. ważne jest, aby określić sposoby wzmocnienia wymiaru europejskiego i legitymacji demokratycznej procesu decyzyjnego UE oraz aby nadal analizować powody niezmiennie niskiej frekwencji w niektórych państwach członkowskich oraz starać się do nich odnieść.

Pokazuje to potrzebę określenia nowych sposobów zachęcenia do udziału w następnych wyborach, zwłaszcza przez terminowe wsparcie krajowych, regionalnych i lokalnych kampanii informacyjnych.

Dialog z wszystkimi zainteresowanymi stronami byłby jednym ze sposobów pełnego wykorzystania nowych elementów wyborów wprowadzonych w 2014 r. — na przykład

opierania się na koncepcji głównych kandydatów w celu promowania odpowiedzialności politycznej.

Jednym z czynników zwiększających odpowiedzialność polityczną jest podkreślanie powiązań między partiami krajowymi i europejskimi. Ten temat może być podejmowany podczas dyskusji z państwami członkowskimi, partiami politycznymi i Parlamentem Europejskim.

Dialog z obywatelami oraz uczestnictwo obywateli w wydarzeniach wyborczych partii europejskich i dyskusjach internetowych pokazują, że istnieje silne zapotrzebowanie na większy kontakt z politykami unijnymi, krajowymi i lokalnymi w kwestiach, które są dla obywateli istotne. Ten rodzaj wymiany ma prawdziwy potencjał, żeby stać się trwałym projektem europejskim. Potwierdza to fakt, że w kilku państwach członkowskich doprowadziła ona do stworzenia nieformalnych sieci i inicjatyw, w których nadal prowadzi się dyskusje. Dalsze wspieranie dialogu z obywatelami może być sposobem na zachęcenie obywateli do aktywniejszego udziału w polityce europejskiej podczas mandatu Komisji. Zachęcanie do prowadzenia ogólnoeuropejskiej debaty i wykorzystywanie nowych elementów z wyborów w 2014 r. można uznać za dokładne wypełnianie wytycznych politycznych przewodniczącego Jeana-Claude'a Junckera, w których położył nacisk na Unię demokratycznych zmian.